

Satakunnan alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma 2024-2025

Satakunnan
hyvinvointialue

16.4.2024

Sisällys

1. Johdanto

Tausta, tarkoitus ja toimintaa ohjaavat lait

2. Alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet

3. Suunnitelma hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi

Opiskeluhoolltopalvelut ja yhteinen opiskeluhoolltö, Tavoitteet ja mittarit, periaatteet

4. Koulutuksen järjestäjien arviot opiskeluhoolltopalvelujen kokonaistarpeesta

Oppilaitosten määrä, ikärakenne, alueen erityispiirteitä ja haasteet

Hyvinvointikertomuksen 2021-2023 nostot

5. Suunnitelma opiskeluhoolltopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta

Olemassa olevat resurssit, tarve ja niiden kohdentaminen

6. Toimenpiteet opiskeluhoolltösuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

Johdanto

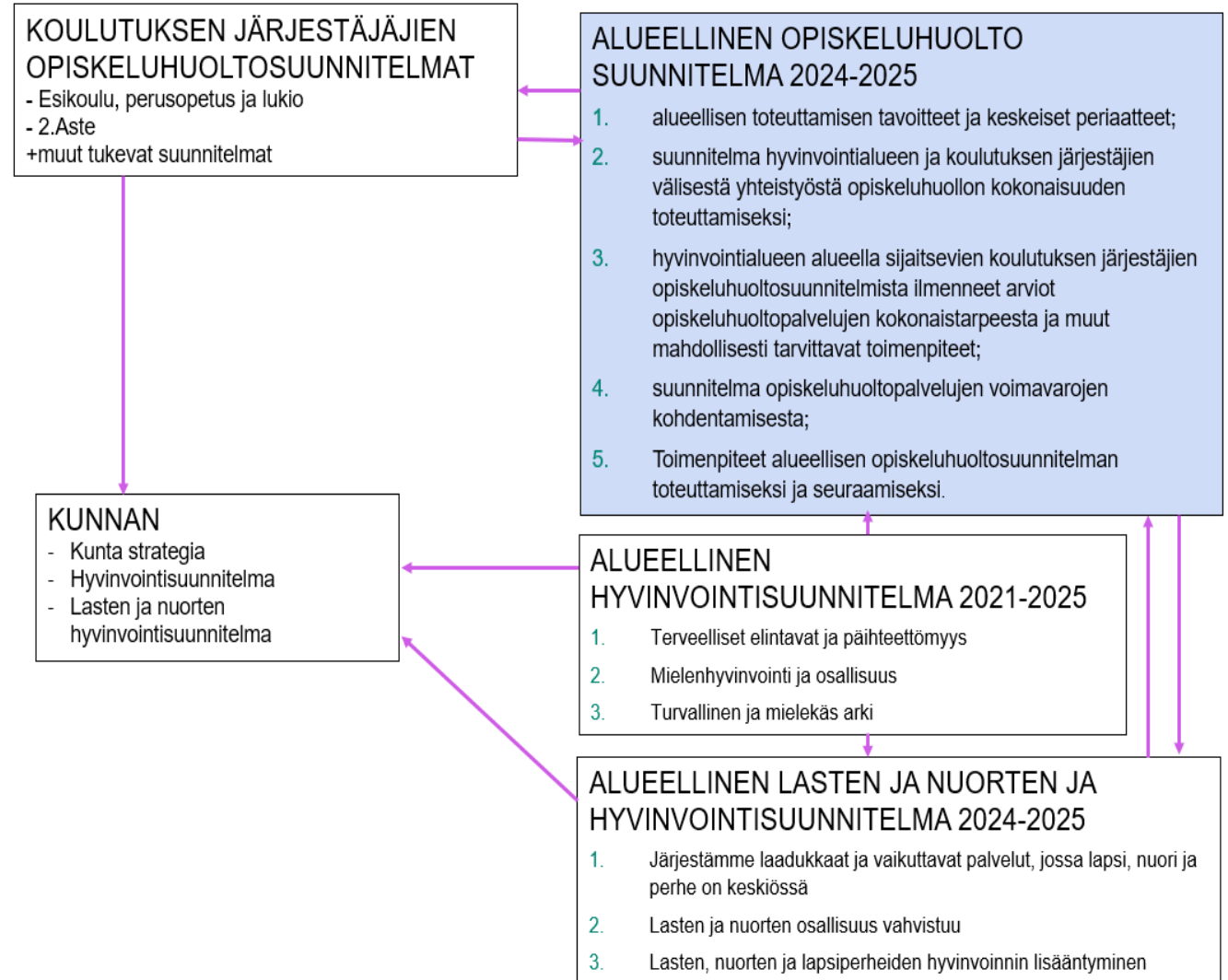
Tarkoitus ja lainsäädäntö

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 13 a §:n mukaan hyvinvointialueella tulee olla valtuustokausittainen alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma vastuullaan olevien opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi. Alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman tulee perustua koulutuksenjärjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin. Suunnitelma käsittää esiopetuksen, perusopetuksen sekä toisen asteen opiskelijoiden opiskeluhoitopalvelut. Koulutuksenjärjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman tulee sisältää opiskeluhoillon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoillon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

[Opiskeluhoillon lait – THL](#)

[Opiskeluhoillon oppaat – THL](#)

[Opiskeluhoitopalvelujen seuranta – THL](#)

2. Alueellisen keinot, tavoitteet ja keskeiset periaatteet

Opiskeluhouoltopalvelut ja monialainen yhteistyö oppilaitoksissa

Tukee osaltaan opiskelijoiden hyvinvointia, terveyttä, oppimista ja kasvua.

Koulu/opiskeluterveydenhuolto:

- Terveystarkastukset ja neuvonta.
- Lääkäripalvelut ja terveydenhuollon ammattilaisten tarjoama tuki:
- Suunterveyden palvelut, tarkastukset ja neuvonta
- Seksuaaliterveysneuvonta palvelut

Kuraattoripalvelut:

- Oppilaiden ja heidän vanhempiensa kanssa tehtävä yksilö- ja ryhmätyö.
- Sosiaalisten ongelmien, kuten perhe- tai kaverisuhteisiin liittyvien asioiden käsittely. Tunnetaidot, yksinäisyys, lastensuojelulliset huolet, arjenhallinta, päihteet, stressi, ahdistuneisuus.

Psykologipalvelut:

- Oppilaiden psyykkisen hyvinvoinnin arviointi ja tuki.
- Oppimiseen ja käyttäytymiseen liittyvät psykologiset palvelut.

Monialainen asiantuntijaryhmä

- Kootaan tapauskohtaisesti yksittäisen opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja tuen järjestämiseksi.
- Edellyttää opiskelija ja/tai huoltajan suostumusta.

Opiskeluhouoltoryhmän toiminta:

- Moniammatillinen yhteistyö opiskeluhouoltoryhmässä, joka voi sisältää opettajia, terveydenhoitajia, kuraattoreita, psykologeja ja muita asiantuntijoita.
- Yhteisöllisen opiskeluhouollon suunnittelun ja arvioinnin toteuttaminen

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet:

- Koulutukset ja kampanjat, jotka liittyvät terveyden edistämiseen, ennaltaehkäisevään päihdetyöhön ja mielenterveyden edistämiseen yms.
- Koulun terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen.

Riskienhallinta, turvallisuus ja kriisinhallinta:

- Toimet erilaisten riskitilanteiden ja kriisitilanteiden ennaltaehkäisyyn ja hallintaan.
- Kriisitilanteista toipumisen tukeminen.

Yhteistyö kodin ja koulun välillä:

- Vanhempainillat, joissa käsitellään opiskeluun ja kasvatukseen liittyviä teemoja.
- Kodin ja koulun yhteistyön tukeminen opiskelijan parhaan edun mukaisesti.

Tiedonkeruu ja dokumentointi:

- Opiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitietojen keruu ja dokumentointi.
- Tiedonvaihto eri ammattiryhmien välillä.

Koulutus ja kehittäminen:

- Henkilökunnan koulutus opiskeluhooltoon liittyvissä teemoissa.
- Jatkuvan kehittämisen toimet opiskeluhoollon palvelujen laadun parantamiseksi.

Nämä palvelut muodostavat kokonaisuuden, jonka tavoitteena on varmistaa, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus hyvään fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin sekä oppimiseen. Opiskeluhoollon palvelut suunnitellaan yhteistyössä opiskelijoiden, vanhempien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Tavoitteet ja mittarit

Tavoite 1

Suunnitella ja toteuttaa opiskeluhuollon palveluja yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa, tarpeenmukaiset resurssoinnit

Toimenpiteet

- Verkostomainen työskentely, rakenteiden selkeyttäminen
- Opiskeluhuoltopalvelujen edustajien työskentely:
 - koulutuksen järjestäjien ohjausryhmissä
 - oppilaitoskohtaisissa opiskeluhoitoryhmissä
 - alueellisissa yhteistyöryhmissä
- Opiskeluhuoltopalvelujen resurssointi suunnitelmat, henkilöstömitoitus
- Opiskeluhuololle soveltuviin tiloihin suunnittelu ja järjestäminen yhteistyössä.

Mittarit

- Koulutuksen järjestäjän arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta
- Opiskeluhuollon oma arvio opiskeluhoitopalvelujen tarpeesta
- Koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen kokemukset yhteistyön kehittymisestä ja toteutumisesta
- Mitoituksen toteutuminen, AMIS kysely, kouluterveyskysely, TEA
- Tilat suunniteltu yhteistyössä ja ne ovat asianmukaiset.

Tavoite 2

Edistää opiskeluyhteisön ja- ympäristön sekä opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa

Toimenpiteet

- Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteuttaminen
- Yksilöllisen opiskeluhoitotyön toteuttaminen
- Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten toteuttamiseen monialaisena yhteistyönä

Mittarit

- Opiskeluhoitopalvelujen yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön käytetty aika (Asiakas- ja potilastietojärjestelmiin kirjattu aika)
- Yksilöllisen opiskeluhoitotyön suoritukset
- Toteutuneet TE-TU-HY kartoitukset ja seuranta
- Kouluterveystulokset (elintavat, vanhemmuus, terveys), TEA, OPA, Avohilmo (ylipaino), hyvinvoinnin mittarit, MOVE (liikunta)
- Oppilaiden poissaolojen määrä, toimenpiteet ja tuki
- 2.asteella keskeyttäneiden määrä
- Kiusaamisen selvittelyjen määrä
- Asiakaspalautteet
- Alueelliset hyvinvointikertomukset/lasten ja nuorten hyvinvointikertomukset (koottu data valtuustokausittain)

Tavoite 3

Tarjota palvelua tasalaatuisesti

Toimenpiteet

- Opiskeluhoitotyön osaamisen vahvistaminen
- Palveluprosessien määrittely, laatiminen ja yhteistyö
- Toimintamallit, materiaalit, menetelmäosaaminen, lomakkeet yhtenäistetään

Mittarit

- Koulutukset (koulutusrekisteri)
- Käytössä olevat interventiot ja menetelmät (Terapiat etulinjaan...)
- Kehityskeskustelut ja koulutussuunnitelmat, osaamisen vahvistaminen, menetelmäosaaminen
- Palvelupolkuvaikutukset tehty ja käytössä
- Toimintaohjeet, oppaat, yhteiset materiaalit
- Kouluterveyskyselyn tulokset opiskeluhoitopalvelut, TEA, Koulukohtaiset kyselyt...

Tavoite 4

Kehittää digitaalisten palvelujen saatavuutta

Toimenpiteet

- Digitaalisten palvelujen kehittäminen ja rinnalle tuominen
- Sähköiset lomakkeet
- Tuen saamisen parantaminen virka-ajan ulkopuolelle
- Yhteystiedot ja tiedottaminen

Mittarit

- Tarjottavien digitaalisten palveluiden määrä ja laatu, käyttäjä määrät
- Sähköisten lomakkeiden käyttöön otot
- Chat palvelut
- Asiakas/käyttäjä palaute

3. Suunnitelma hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi

- Opiskeluhoitoa toteutetaan hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjän yhteistyönä
- Opiskeluhoito jaetaan yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon
 - Hyvinvointialue vastaa
 - Opiskeluhoitopalvelujen järjestämisestä alueensa oppilaitoksissa
 - Alueellisesta opiskeluhoitosuunnitelman tekemisestä
 - Opiskeluhoollon edustajat toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoina oppilaitoksessa.
 - Koulutuksen järjestäjä vastaa
 - Opetus- ja kasvatushenkilöstöstä
 - Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman toteutumisesta
 - Opiskeluhoollolle soveltuvien tilojen järjestämisestä
- Yhteisöllinen opiskeluhoito on monialaista ja kuuluu kaikille oppilaitoksissa työskenteleville työntekijöille

Opiskeluhoiltopalvelujen keskeiset periaatteet muodostavat perustan opiskelijoiden hyvinvoinnin ja oppimisen tukemiselle.

Näitä ovat:

1. Yhdenvertaisuus, osallisuus ja kuulluksi tuleminen:

1. Tarjotaan opiskeluhoiltopalveluja kaikille opiskelijoille riippumatta taustasta, sukupuolesta, etnisyydestä tai terveydentilasta.
2. Edistetään osallisuutta kouluympäristössä, jossa jokainen opiskelija tuntee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa hyväksytyksi.
3. Palvelut tuotetaan lähellä, johon oppilaat, vanhemmat, opettajat ja muut yhteistyötahot voivat ottaa yhteyttä
4. Palvelua tuotetaan mitoitukset ja palvelun saannin määräaikojen puitteissa
5. Kannustetaan opiskelijoita osallistumaan oman tuen suunnitteluun.
6. Varmistetaan, että opiskelijoiden ääni kuuluu päätöksenteossa ja suunnittelussa.

2. Kokonaisvaltaisuus:

1. Tarkastellaan opiskelijoiden hyvinvointia kokonaisvaltaisesti, huomioimalla fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi.
2. Yhdistetään eri ammattiryhmien osaaminen monialaiseen yhteistyöhön opiskelijan parhaan hyvinvoinnin tukemiseksi.

3. Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen:

1. Panostetaan ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, kuten terveydenedistämistyöhön ja kouluympäristön turvallisuuteen.
2. Ehkäistään ongelmien syntymistä ja toistumista.
3. Havaitaan ja puututaan opiskelijoiden tuen tarpeisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
4. Ehkäistään ongelmien eskaloituminen tarjoamalla varhaista tukea.

4. Tietosuoja ja Luottamuksellisuus:

1. Kunnioitetaan opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa yksityisyyttä.
2. Huolehditaan siitä, että opiskelijoiden tietoja käsitellään luottamuksellisesti.

5. Yhteistyö sidosryhmien kanssa:

1. Tehdään tiivistä yhteistyötä opiskelijoiden, vanhempien, opettajien, terveydenhuollon ammattilaisten ja muiden sidosryhmien kanssa.
2. Edistetään avointa viestintää ja tiedonvaihtoa.

6. Joustavuus ja yksilöllisyys:

1. Tarjotaan joustavia ja yksilöllisiä tukimuotoja opiskelijoiden tarpeiden mukaan.
2. Huomioidaan erilaiset oppimistavat ja tarpeet.

7. Kulttuurinen sensitiivisyys:

1. Otetaan huomioon kulttuuriset erot ja moninaisuus tukitoimia suunniteltaessa.
2. Varmistetaan, että palvelut ovat kaikkien saavutettavissa ja omalla äidinkielellä (tulkkipalvelut)

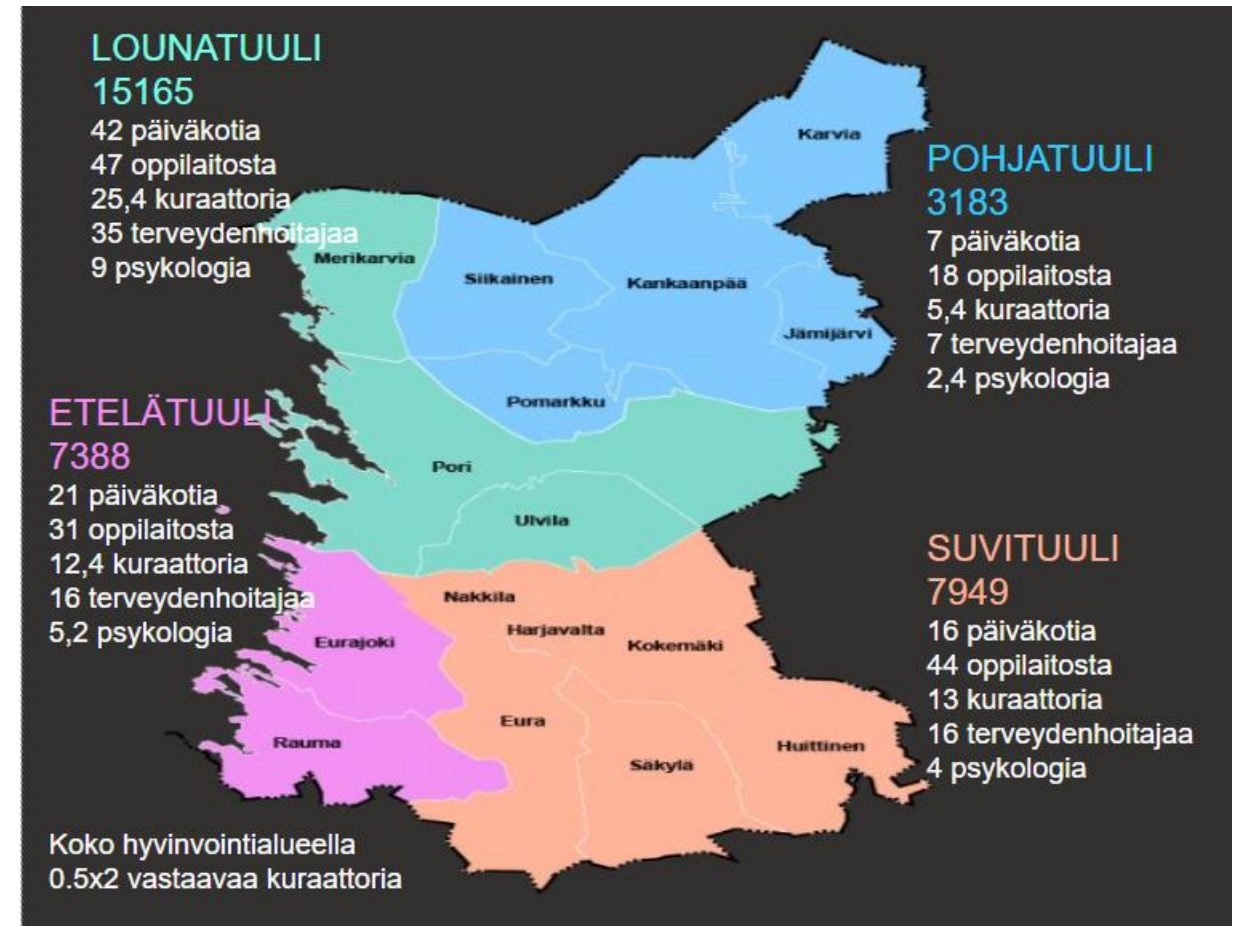
8. Jatkuvuus ja seuranta:

1. Suunnitellaan ja seurataan pitkäjänteisiä tukitoimia.
2. Tehdään säännöllisiä arviointeja ja tarvittaessa päivitetään tukitoimien suunnitelmia.

4. Koulutuksen järjestäjien arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä

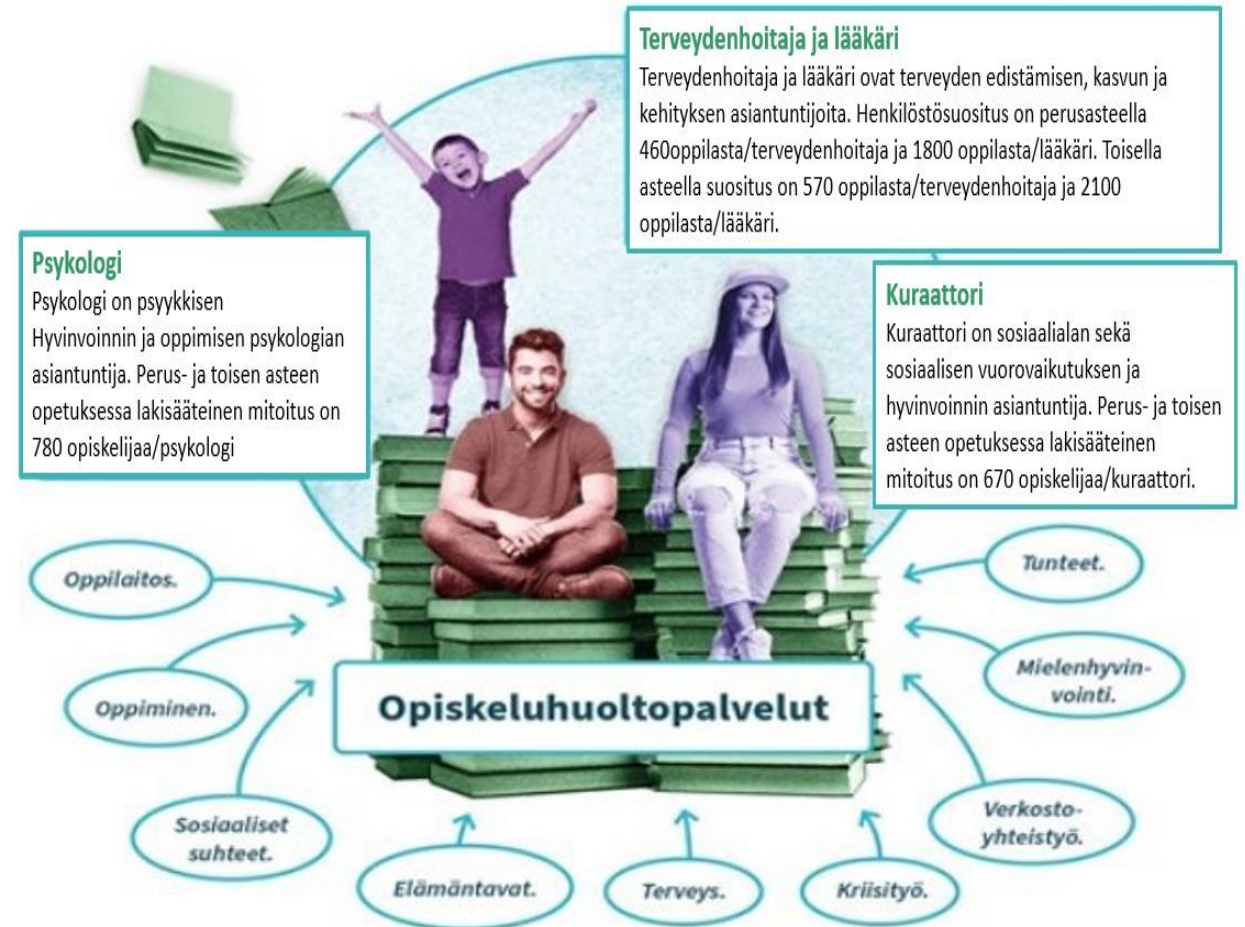
- Satakunnan hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palvelujen saatavuus vaikuttaa keskeisesti lapsiperheiden hyvinvointiin. Opiskeluhoitopalvelujen henkilöstövaje vaikuttaa alueen kouluissa ja oppilaitoksissa tarjottaviin palveluihin. Opiskeluhoitopalveluiden kokonaistarve täyttyy Satakunnassa muilta osin paitsi lääkäri- ja psykologipalveluiden kohdalla (kuvio). Opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden työyksiköiden määrä vaikuttaa siihen, miten palvelut ovat kussakin yksikössä saatavissa.
- Lasten ja nuorten sosio-ekonomiset taustat vaikuttavat tuen tarpeeseen: esim. vanhempien koulutustausta ja mahdollinen työttömyys, päihde- ja mielenterveysongelmat ja perheväkivalta. Satakunnassa on useita lastensuojelulaitoksia, jotka lisäävät osaltaan opiskeluhoillon tukitoimien tarvetta.
- Covid 19 pandemia vaikutti kaikkiin opiskeluhoitopalveluihin vähentäen ja muuttaen palvelujen tarjoamista. Tämä synnytti hoitovelkaa niin terveydenhoitaja- kuin lääkäripalveluissa. Pandemia aiheutti myös tutkimusten mukaan merkittävää kasvua nuorten ahdistuneisuudessa, masentuneisuudessa, ystävyys-suhteissa ja muissa sosiaalisissa taidoissa. Opiskeluhoillon tuen tarve kasvoi merkittävästi, ja tarve näkyy edelleen. (esim. terveytensä huonoksi kokevat nuoret ja mielenterveyden oireista kärsivät (kouluterveyskysely). Opiskeluhoilossa on otettu käyttöön terapiat etulinjaan menetelmiä, jotka ovat tarkoitettu masennuksen ja ahdistuksen varhaiseen hoitoon. Menetelmien avulla vähennetään jo kuormittuneiden mielenterveyspalveluiden tarvetta ja tuodaan palvelua helpommin saataville. Menetelmien käyttö vaikuttaa opiskeluhoillon resurssien tarpeeseen.
- Monialaisessa alueellisessa yhteistyössä tunnistetaan lasten ja nuorten keskuudessa näkyviä alueellisia ilmiöitä, kuten päihteiden käyttö, porukoituminen/jengiytyminen, paikallisten kriisien aiheuttama tuen tarve.

5. Suunnitelma opiskeluhoitopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta

- Opiskeluhoitoa järjestetään hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjän yhteistyönä.
- Suunnitelma voimavarojen kohdentamiseen ja arviointiin:
- Henkilöstömitoitus vastaa suosituksia ja asetuksia. Erityisesti psykologi ja lääkäripalveluiden saatavuudesta on haastetta. Palveluita on täydennetty ostopalveluna.
- Koulutuksen järjestäjän ilmoittamat oppilaitokset ja opiskeluhoitoon palveluihin kuuluvien oppilaiden määrät. Lastensuojelulaitoksissa olevat oppilasmäärät. Muun kuin suomi 1. kielisten määrät. Erityisen tuen oppilaiden määrät.
- Opiskeluhoitoon kontaktien määrä, yhteisöllisen työskentelyn määrä
- Asiakaspalautteet ja kyselyt (AMIS, Kouluterveyskysely, oppilaitoskohtaiset kyselytulokset)
- Yhteistyöllä, yhteensovittavalla tiedolla johtamisella varmistetaan oikeinkohdenneet resurssit ja opiskeluhoitoon kokonaisuus sekä yhteisten käytänteiden kehittäminen. Kehittämistä kohdennetaan yhteisölliseen opiskeluhoitoon, terveellisten elämäntapojen ja vanhemmuuden vahvistamiseen, mielen- ja osallisuuden tukeen. Perhekeskumalliseen toimintaan sekä digitaalisten palveluiden kehittämiseen.

Nostot Satakunnan hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen haasteista 2021-2023:

• Lasten ja nuorten elintavat ovat heikentyneet

- Noin kolmasosa lapsista ja nuorista on ylipainoisia (ml. lihavuus), mikä on maan korkeinta kaikissa ikäryhmissä.
- Yli neljäsosa jokaisen luokka-asteen oppilaasta kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.
- Sähkösavukkeiden käyttö on lisääntynyt.
- Toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien elintavat ovat heikommät kuin lukiolaisten.

• Kokemus omasta osallisuudesta ja mielen hyvinvointi ovat heikentyneet

- Lasten ja nuorten erittäin heikko osallisuuden kokemus on lisääntynyt.
- Kohtalaista tai vaikeaa ahdistusta kokevien lasten ja nuorten määrässä on merkittävä kasvu niin Satakunnassa kuin koko maassa.
- Kokemukset vahvasta positiivisesta mielenterveydestä ovat laskussa.

• Turvattomuuden kokemus on kasvanut

- Nuoret kokevat aiempaa enemmän turvattomuutta, kuten kiusaamista ja seksuaalista häirintää. Myös vanhemman liiallinen juominen aiheuttaa huolta satakuntalaisissa nuorissa.

6.Toimenpiteet alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

- Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät ovat ottaneet käyttöönsä uudet opetuksen ja koulutuksenjärjestäjäkohtaiset opiskeluhuoltosuunnitelmat 1.8.2023. Alueellista opiskeluhuoltosuunnitelmaa päivitetään vastaamaan näitä suunnitelmia. Alueella hyödynnetään syyskuun tilastopäivää, jonka jälkeen koulutuksen järjestäjien edustajat toimittavat tiedot opiskelijamääristä ja mahdollisista muutoksista alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän käyttöön.
- Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma käsitellään hyvinvointialueen aluevaltuustossa ja se on voimassa valtuustokauden. Tämä opiskeluhuoltosuunnitelma on voimassa sen hyväksymisestä alkaen **10.6.2024** toukokuun loppuun 2025.
- Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma liitetään lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Alueellista opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista raportoidaan alueellisen hyvinvointikertomuksen kautta.
- Opiskeluhuollon alueellinen yhteistyöryhmä seuraa säännöllisesti suunnitelman toteutumista kokouksissaan ja aikatauluttaa arvioinnin alueellisen hyvinvointikertomuksen raportointiaikatauluun. Yhteistyöryhmän jäsenet tuovat edustamansa ryhmän puolesta kokouksiin viestiä suunnitelman toteuttamista koskevista havainnoista, ideoista ja teoista kouluissa, oppilaitoksissa ja palveluissa. Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma on lain mukaisesti tarkistettava tarvittaessa.
- Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä hyvinvointialue huolehtivat omalta osaltaan, että suunnitelman tavoitteita ja keskeisiä periaatteita edistetään ja kehitetään edelleen kunnissa, kouluissa, oppilaitoksissa sekä palveluissa yhteistyössä tarvittavien tahojen kanssa. Kaikki tahot ovat tietoisia suunnitelman seuranta-aikataulusta.
- Alueella kiinnitetään erityistä huomiota tiedottamiseen, tiedon kulkuun ja viestintään.

Satakunnan alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä 2023–2024

Anna Kuromaa, peruspalveluiden
vastuualuejohtaja, puheenjohtaja

Saija Tanhuanpää, Tulevaisuuden sote-
keskus -hanke, koordinaattori, sihteeri (8-
12.2023)

Hanna-Leena Markki, toimialuejohtaja, vpj.

Anu Sorvali, opiskeluhuollon esihenkilö,
perhekeskus Pohjatuuli

Mari Heurlin, opiskeluhuollon esihenkilö,
perhekeskus Lounatuuli

Eija Tarri, opiskeluhuollon esihenkilö,
perhekeskus Lounatuuli

Mari Bryggare, opiskeluhuollon esihenkilö,
perhekeskus Etelätuuli

Minna Multisilta, opiskeluhuollon
esihenkilö, perhekeskus Suvituuli

Tiina Mykrä, opiskeluhuollon johtava
psykologi

Mari Fabig, lukion rehtori, Kankaanpää

Sari Ågren, kehittämisspäällikkö, Rauma

Tero Grönmark, kasvun ja oppimisen tuen
perusyksikön esimies, Pori

Fia Heino, opiskelijapalvelujen johtaja,
WinNova

Anne Laine, rehtori Sataedu, varajäsen
koulutusspäällikkö Hannele Tuomainen

Nina Pihlajikko, oppilaiden huoltajien
edustaja

Matthew Talmey, opiskelijaedustaja (8-
12.2023) Iida koivurinne 2.1.2024-

